

Nr 106.

Ankom till riksdagens kansli den 11 maj 1943 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1943/44 till nybyggnad för högre allmänna läroverket i Haparanda m. m.
(2:a avd.)

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under kapitalbudgeten, bilaga 5 (punkten 7), föreslagit riksdagen att, i avbidan på den proposition i ämnet, som må varda riksdagen förelagd, till Nybyggnad för högre allmänna läroverket i Haparanda för budgetåret 1943/44 beräkna ett investeringsanslag av 340,000 kronor.

I propositionen nr 142 har Kungl. Maj:t sedermera, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 5 mars 1943, föreslagit riksdagen att

dels medgiva, att befintlig reservation å de för budgetåren 1938/40 anvisade reservationsanslagen till Nybyggnad för högre allmänna läroverket i Haparanda må intill utgången av budgetåret 1944/45 tagas i anspråk för uppförande av nybyggnad för nämnda läroverk i huvudsaklig överensstämmelse med vad av departementschefen förordats;

dels ock till Vissa ändringsarbeten vid småskoleseminariet i Strängnäs för budgetåret 1943/44 å kapitalbudgeten under rubrik Statens allmänna fastighetsfond anvisa ett investeringsanslag av 3,000 kronor.

Nybyggnad för högre allmänna läroverket i Haparanda.

Sedan 1935 års riksdag beslutat, att samrealskolan i Haparanda skulle från och med den 1 juli 1935 eller den senare tidpunkt, Kungl. Maj:t kunde finna gott bestämma, på vissa villkor successivt ombildas till högre allmänt samläroverk, omfattande fyraårig latinlinje och treårig reallinje, påbörjades ombildningen på grund av Kungl. Maj:ts sedermera fattade beslut från och med läsåret 1935/36 med upprättande av första ringen på båda gymnasielinjerna. Ombildningen var fullt genomförd från och med läsåret 1938/39.

Lärjungeantalet steg under omorganisationstiden hastigt. Vårterminen 1935 var antalet lärjungar i dåvarande realskolan 181, vårterminen 1939 i det fullbildade högre allmänna läroverket 338. Maximum nåddes höstterminen

1939 med 352 lärjungar. Under inflytande av krisförhållandena nedgick lärjungeantalet påföljande år till 299, delvis beroende på bostadsbristen i staden, som gjorde det svårt att finna lämpliga bostäder för inackorderade lärjungar. Höstterminen 1942 var antalet lärjungar 318, därav 164 gossar och 154 flickor. 231 lärjungar tillhörde realskolan och 87 gymnasiet.

Det nuvarande läroverkshuset i Haparanda är ett tvåvånings trähus, uppfört med anlåtande av ett statsbidrag å 50,000 kronor, som beviljats av 1910 års riksdag. Det är till storlek och utrymmen avpassat efter den förutvarande samrealskolans behov. För det på grund av samrealskolans utvidgning till högre allmänt läroverk uppkomna ökade lokalbehovet har staden provisoriskt sörjt jämlikt därom gjort åtagande.

Beträffande de nuvarande lokalförhållandena ha *stadsfullmäktige i Haparanda* i skrivelse den 19 november 1942 anfört bland annat följande.

I själva läroverksbyggnaden finnes endast plats för 6 av läroverkets 17 klassavdelningar. För de övriga ha lokaler måst anskaffas utanför densamma. En avdelning läser i ett rum i andra våningen av gymnastikhuset, två avdelningar läsa i polishuset, tre i stadshotellet (i ett f. d. resanderum, i stadsfullmäktiges sessionssal samt i en av hotellets f. d. matsalar), tre i ett hus på folkskolestomten, som tidigare varit bostadshus (ett av rummen hyser därjämte stadsbiblioteket), och slutligen två i bostadsrum i Haparanda systemaktiebolags fastighet. Dessa lokaler äro visserligen ganska närbelägna till läroverkshuset, men läroverket är dock splittrat på ej mindre än sex ställen i staden. Att detta icke kan vara till fördel för sammanhållning, ordning och disciplin är självklart. Lokalerna äro dessutom delvis icke hygieniskt tillfredsställande, rummen äro kalla och dragiga, otillräckliga i fråga om utrymme, ha olämpliga belysningsförhållanden, äro i avsaknad av bekvämlighetsinrättningar o. s. v. Några andra lokaler ha emellertid icke stått att uppdriva i en så liten stad. Hur länge läroverket får ha kvar de nämnda lokalerna är också ovisst — under de gångna åren har läroverket fått flytta flera gånger.

Endast en lärosal i naturvetenskapliga ämnen finnes jämte ett laboratorium. Sammanlagda antalet undervisningstimmar i biologi med hälsolära, fysik och kemi vid läroverket är för närvarande 75.5. Att laboratoriet måst tagas i bruk som lärosal i dessa ämnen är självklart men kan icke betraktas som tillfredsställande. Att schematekniskt ordna undervisningen i de nämnda ämnena så att den kan försiggå så mycket som möjligt i dessa rum är ett varje år återkommande problem, som vållar oändligt arbete.

Hörsalen, som endast rymmer 150 fullvuxna personer, är alldeles för liten för läroverkets elevantal. Gemensam morgonbön är otänkbar, varigenom också möjlighet saknas för rektor att på en gång komma i kontakt med hela läroverket. För skrivningar måste för undvikande av utsträckning av skrivningsperioderna över alltför många dagar jämte bönsalen också stadshotellets festsal användas, vilket medför åtskilliga svårigheter för läroverket och staden.

Träslöjdsal finnes icke, utan slöjdundervisningen måste bedrivas tillsammans med folkskolan, varigenom stora olägenheter uppstå vid förvaring av virke, materiel och färdiga slöjdalster m. m.

Gymnastiksalen användes gemensamt av såväl läroverk som seminarium och folkskola i staden och anstränges härvid till bristningsgränsen, vissa dagar ända till tio timmar, men räcker ändock icke till. Salen är vidare i högsta grad omodern och t. o. m. hälsofarlig. Under sistförflutna sommar har golvet i salen

omlagts, varför det är att hoppas, att det icke i fortsättningen skall inträffa, att elever under pågående lektion förfrysa fötterna, vilket inträffade vintern 1941. Gymnastikundervisningen har vid ett flertal tillfällen under de senaste stränga vintrarna måst inställas på grund av omöjligheten att tillräckligt uppvärma lokalerna.

Bekvämlighetsinrättningarna för eleverna äro belägna utomhus, en anordning, som icke kan anses lämplig i en landsdel med så kalla vintrar som övre Norrland.

Förvaringsrummen för bränsle äro icke på långt när tillräckliga.

Under läroverksbyggnaden finnes skyddsrum anordnat för 68 personer; rätteligen borde dylikt finnas för minst 175 personer.

Till nybyggnad för högre allmänna läroverket i Haparanda anvisade 1938 års riksdag ett reservationsanslag av 360,000 kronor, att utgå under förutsättning att Haparanda stad dels utan ersättning eller förbehåll och med full äganderätt till statsverket överläte tomt för ändamålet, som av Kungl. Maj:t godkändes, samt till tomtgränsen läte framdraga erforderliga vatten-, avlopps- och elektriska ledningar, dels förbunde sig att sörja för lokalernas underhåll, så länge de nyttjades för läroverkets behov, dels förbunde sig att med det statsbidrag, som kunde bliva bestämt, sörja för lokalernas inredning och utrustning med möbler, dels ock till staten med full äganderätt överläte de av staden disponerade läroverksbyggnaderna i kvarteret Minerva jämte staden tillhöriga, för läroverkets behov nyttjade tomtområden i samma kvarter. Anslaget avsåg att bereda medel till byggnadsföretagets igångsättande. Av den redogörelse för denna byggnadsfråga, som lämnats i 1938 års statsverksproposition (Kapitalbudgeten, bilaga 7, sid. 26 ff.), framgår, att kostnaderna för själva byggnaderna beräknats till 1,200,000 kronor.

Till ifrågavarande ändamål anvisade vidare 1939 års lagtima riksdag för budgetåret 1939/40 ett reservationsanslag av 300,000 kronor.

Byggnadsföretaget har såsom en följd av kriget ännu icke igångsatts. Under tiden ha byggnadsritningarna varit föremål för granskning i besparingssyfte av såväl 1940 års *civila byggnadsutredning* som av *byggnadsstyrelsen*, varjämte *skolöverstyrelsen* yttrat sig i ärendet.

Beträffande de nu föreliggande byggnadsförslagen har *departementschefen* anfört:

Byggnadsutredningens förslag innebär såväl en reducering av byggnadsprogrammet som en begränsning av lokalernas storlek. Sälunda har bland annat geografiska hörsalen och musiksalen slopats, de fysiska och kemiska laboratoriernas golvyta minskats samt rumshöjden för undervisningslokaler sänkts till 3 meter. Kostnaderna för förslaget har av utredningen beräknats till 1,285,000 kronor. Vid granskning av dessa kostnader har byggnadsstyrelsen emellertid funnit, att de böra höjas till 1,335,000 kronor.

Varken skolöverstyrelsen eller byggnadsstyrelsen ha ansett sig kunna förorda det av byggnadsutredningen föreslagna byggnadsprogrammet, mot vilket de båda myndigheterna riktat invändningar; byggnadsstyrelsen har för sin del förordat, att nybyggnad för läroverket uppföres enligt inom styrelsen

upprättade, den 8 december 1942 dagtecknade ritningar. Detta byggnadsförslag har av styrelsen kostnadsberäknats till 1,410,000 kronor eller, om våningshöjden i klassrumsavdelningarna minskas från 3.5 meter till 3 meter, till 1,395,000 kronor. Då civila byggnadsutredningens förslag, såsom förut nämnts, av byggnadsstyrelsen kostnadsberäknats till 1,335,000 kronor, skulle utredningens förslag i förhållande till byggnadsstyrelsens senast avgivna förslag vid minskning av våningshöjden i klassrumsavdelningarna till 3 meter innebära en besparing av (1,395,000 — 1,335,000 =) 60,000 kronor. Denna besparing, framhåller byggnadsstyrelsen, motsvarar sådana av byggnadsutredningen föreslagna besparingar i lokalprogrammet, vilka icke kunnat godtagas av skolöverstyrelsen.

Såväl byggnadsutredningens som byggnadsstyrelsens senast avgivna förslag upptager 17 klassrum, motsvarande nuvarande antalet klassavdelningar. Emellertid har 1942 års riksdag ifrågasatt, huruvida icke den fyraåriga latinlinjen vid läroverket, som hade relativt ringa elevantal, lämpligen kunde successivt indragas samtidigt med upprättandet av en latinlinje i Boden eller med början från och med höstterminen 1942. Någon sådan avveckling har icke kommit till stånd. Antalet lärjungar i första ringen av latingymnasiet vid Haparandaläroverket utgjorde vid höstterminens början under läsåren 1935/43 respektive 27, 16, 12, 7, 7, 6, 5 och 9. Efter en oavbruten minskning av antalet lärjungar i nämnda gymnasiering från gymnasiets tillkomst till och med läsåret 1941/42 uppvisar innevarande läsår en ökad anslutning till linjen. Hur utvecklingen kommer att gestalta sig i fortsättningen är givetvis vanskligt att nu bedöma. Jag erinrar emellertid om att nedgången i elevnumreren vid läroverket, vilken jämväl drabbat reallinjen, anses åtminstone delvis vara krisbevingad och i första hand beroende på bostadsbristen i staden.

Vid i övrigt oförändrade förhållanden skulle en avveckling av latinlinjen givetvis komma att påverka läroverkets lokalbehov. Jag anser mig emellertid sakna tillräckliga skäl att med hänsyn till en eventuell avveckling av ifrågavarande linje ifrågasätta en besparning av nu föreliggande byggnadsförslag.

I byggnadsstyrelsens förslag tillgodoses inom ramen av en ekonomisk planlösning vissa av skolöverstyrelsen såsom ofrånkomliga betecknade önskemål, vilka jag för egen del kan biträda. Merkostnaden härför uppgår till cirka fem procent av kostnaderna för det av civila byggnadsutredningen framlagda alternativet. Vid sådant förhållande anser jag mig kunna, utan att frångå de besparingsprinciper, som legat till grund för bedömningen av andra liknande byggnadsärenden, tillstyrka, att nybyggnaden uppföres i huvudsaklig överensstämmelse med ifrågavarande, av byggnadsstyrelsen upprättade och den 8 december 1942 dagtecknade ritningar. Det kan visserligen ifrågasättas, huruvida särskild lärosal för geografi erfordras, men då förslaget icke upptager något reservklassrum, vill jag likväl icke förorda, att detta utrymme slopas. Innan ritningarna fastställas av Kungl. Maj:t, torde de byggnadstekniska möjligheterna att begränsa laboratorietrymmena böra närmare undersökas. Takhöjden bör bestämmas till 3 meter med undantag för de naturvetenskapliga institutionerna, där en något högre takhöjd synes motiverad. Med de av mig förordade modifikationerna torde byggnadsföretagets totala kostnad böra beräknas till 1,390,000 kronor.

Till ifrågavarande ändamål anvisades för budgetåren 1938/40 på kapitalbudgeten under statens allmänna fastighetsfond såsom reservationsanslag tillhoppa 660,000 kronor. Enligt budgetredovisningen utgjorde reservationen till innevarande budgetår 630,000 kronor. Den befintliga reservationen torde vara tillräcklig för de byggnadsarbeten, som må kunna komma till stånd under

nästa budgetår. Det i årets statsverksproposition för ifrågavarande ändamål beräknade investeringsanslaget av 340,000 kronor torde sålunda icke behöva äskas av riksdagen. Med hänsyn till de ökade kostnaderna för byggnadsföretaget och de av mig förordade ändringarna i det tidigare av riksdagen godkända byggnadsprogrammet torde frågan om företagens utförande emellertid ånyo böra underställas riksdagen. Hårtill kommer att de av riksdagen anslagna medlen, i den mån de icke erfordras för uppgörande av ritningar, entreprenadhandlingar och dylikt, må enligt beslut av 1939 års urtima riksdag disponeras endast under de förutsättningar, som uppställts för användning av anslag å allmän beredskapsstat, samt att medlen icke stå till Kungl. Maj:ts förfogande efter utgången av innevarande budgetår. Av riksdagen torde därför böra inhämtas medgivande, att befintlig reservation å de för budgetåren 1938/40 anvisade reservationsanslagen till Nybyggnad för högre allmänna läroverket i Haparanda må intill utgången av budgetåret 1944/45 tagas i anspråk för uppförande av nybyggnad för läroverket i huvudsaklig överensstämmelse med vad av mig förordats.

Småskoleseminariets i Haparanda byggnadsfråga.

Till uppförande av nybyggnad för seminariet i Haparanda anvisade 1938 års riksdag 150,000 kronor och 1939 års riksdag 200,000 kronor. Byggnadskostnaderna hade beräknats till 730,000 kronor. Byggnadsföretaget har emellertid till följd av kriget ännu icke påbörjats. Under tiden har det av riksdagen godkända byggnadsprogrammet varit föremål för granskning ur besparingssynpunkt. 1940 års civila byggnadsutredning har sålunda den 14 november 1941 föreslagit viss omdisposition av nybyggnadens planlösning och viss reduktion av lokalerna enligt ett av utredningen framlagt skissförslag. Kostnaderna för nybyggnadens utförande enligt detta förslag beräknades i november 1941 uppgå till 710,000 kronor men torde numera böra uppskattas till 810,000 kronor. Mot förslaget har byggnadsstyrelsen riktat åtskilliga anmärkningar och framhållit, att styrelsen svårigen kunde finna förslaget användbart för seminariets behov, men ansett denna fråga närmast böra tillkomma skolöverstyrelsen att bedöma. Vidare har byggnadsstyrelsen i samråd med en representant för skolöverstyrelsen för motverkande av de numera mycket höga kostnaderna för det tidigare godkända byggnadsprogrammet undersökt möjligheterna att beskära lokalprogrammet. Det härvid framkomna förslaget har beräknats draga en kostnad av 850,000 kronor eller sålunda 40,000 kronor mer än civila byggnadsutredningens förslag.

Departementschefen har i detta sammanhang erinrat, att byggnadsstyrelsens år 1937 framlagda utredning angående seminariets byggnadsfråga upptog — förutom det av 1938 års riksdag godkända nybyggnadsförslaget — jämväl två alternativa förslag till lösande av seminariets byggnadsfråga genom utnyttjande av det högre allmänna läroverkets i Haparanda nuvarande fastigheter. De i juni 1937 beräknade kostnaderna för de olika alternativen framgå av följande sammanställning:

Alternativ 1.

Tillbyggnad och modernisering av läroverksbyggnaden	kronor	185,000
Nytt gymnastikhus (jämväl inrymmande vaktmästarbostad) »		115,000
Ändringsarbeten inom den gamla seminariebyggnaden	»	30,000
		<hr/>
	Summa kronor	330,000.

Alternativ 2.

Tillbyggnad och modernisering av läroverksbyggnaden	kronor	185,000
Nytt gymnastikhus (jämväl inrymmande lokaler för skolkök och manlig slöjd samt vaktmästarbostad)	»	175,000
		<hr/>
	Summa kronor	360,000.

Byggnadsstyrelsen har i utlåtande den 15 januari 1943 framhållit, att kostnaderna för sistnämnda två om- och nybyggnadsförslag med nuvarande prisläge skulle uppgå till 429,000 respektive 460,000 kronor. Under förutsättning att en nybyggnad uppfördes för Haparandaläroverket, vore det emellertid tänkbart, anför byggnadsstyrelsen, att seminariet åtminstone provisoriskt övertog läroverkets nuvarande lokaler i befintligt skick. På anmodan under hand från ecklesiastikdepartementet hade byggnadsstyrelsen i samråd med representant för skolöverstyrelsen vidtagit utredning rörande denna fråga.

Det vid utredningen framkomna förslaget har åskådliggjorts på sex inom byggnadsstyrelsen upprättade, den 15 januari 1943 dagtecknade ritningar.

Till belysning av förslaget har byggnadsstyrelsen anfört följande.

Seminariet förhyr för närvarande av läroverket gymnastiksal, tecknings- samt musik- och samlingssal, av folkskolestyrelsen lokal för manlig slöjd samt av rektor ett expeditionsrum i dennes bostad. Sommartid förhyras därjämte skolkökslokaler. Byggnadsstyrelsens utredning utvisar, att utan nämnda förändringar av läroverksbyggnaden kunna dit förläggas fyra seminarieklassrum och fyra övningsklassrum ävensom lokaler för biologi, kemi, fysik, geografi, läsrum, bibliotek och rektorexpedition, vilka senare lokaler icke motsvara behovet av utrymme men kunna försvaras såsom ett provisorium. Den nuvarande gymnastikbyggnaden, som i sommar försetts med nytt golv, beräknas kunna provisoriskt användas, sedan väggarna invändigt isolerats och nya kaminer insatts. I den nuvarande seminariebyggnaden skulle förläggas teckningssal, lokal för manlig och kvinnlig slöjd samt skolkök, som emellertid måste nyinredas men utföras på enklaste sätt. Den nuvarande rektorsbostaden bibehålles i oförändrat skick. Styrelsen förutsätter, att endast de nödvändigaste reparationerna för närvarande verkställas. Utan besiktning av den gamla seminariebyggnaden och läroverksbyggnaden kan omfattningen av dessa reparationer icke bedömas, men kostnaderna torde uppskattningsvis uppgå till 35,000 kronor för läroverksbyggnaden och 15,000 kronor för seminariebyggnaden.

Departementschefen anför för egen del följande.

Om seminariets verksamhet, som under de senaste åren varit av begränsad omfattning, skall kunna återupptagas i full utsträckning, vilket synes erforder-

derligt, måste seminariets lokalbehov på ett eller annat sätt inom de närmaste åren tillgodoses. Såsom av det anförda framgår, drager en nybyggnad för seminariet, även om lokalprogrammet beskåres i enlighet med civila byggnadsutredningens eller byggnadsstyrelsens senaste förslag, betydligt högre kostnader än de, som beräknades för den år 1938 beslutade nybyggnaden. Jämväl kostnaderna för då övervägda alternativa om- och nybyggnadsförslag äro avsevärda.

I det föregående har jag förordat, att nybyggnad för Haparandaläroverket uppföres. Att samtidigt igångsätta även en nybyggnad för småskoleseminariet i samma stad torde under nuvarande förhållanden icke kunna ifrågasättas. Härtill kommer att, sedan det nya läroverkshuset färdigställt, seminariet torde åtminstone provisoriskt kunna inrymmas i de nuvarande läroverkslokalerna. Huruvida seminariets lokalfråga också definitivt bör lösas på sistnämnda sätt, varigenom en avsevärd besparing skulle ernås, torde böra bliva föremål för fortsatt utredning. Såsom av byggnadsstyrelsens yttrande framgår, äro kostnaderna för förslaget genomförande endast uppskattningsvis angivna.

Vissa byggnadsfrågor vid småskoleseminarierna i Lycksele och Strängnäs.

Departementschefen anför i detta hänseende följande.

I årets statsverksproposition har föreslagits, att småskoleseminariet i Lycksele skall tills vidare från och med budgetåret 1943/44 vara anordnat såsom dubbelseminarium, omfattande två tvååriga linjer. Detta aktualiserar frågan om utvidgning av seminariets redan vid nuvarande organisation knappa lokalutrymmen. Riksdagen har tidigare anvisat medel dels på beredskapsstat till vissa byggnadsarbeten vid seminariet, avseende utökning av elevhushållets och skolkökets lokaler, dels ock på riksstaten under kapitalbudgeten till uppgörande av byggnadsplaner m. m. för samma arbeten. En förnyad utredning torde böra verkställas rörande samtliga de byggnadsarbeten vid seminariet, som numera äro behövliga. Av de medel, 13,000 kronor, som av det för budgetåret 1938/39 anvisade reservationsanslaget till ny- och ombyggnadsarbeten vid vissa folk- och småskoleseminarier ställts till byggnadsstyrelsens förfogande för uppgörande av ritningar m. m. för bland annat de å beredskapsstat tidigare upptagna byggnadsarbetena vid småskoleseminariet i Lycksele, återstå enligt byggnadsstyrelsens uppgift disponerade omkring 8,300 kronor. Sistnämnda medel torde, därest riksdagen ej framställer erinran häremot, få tagas i anspråk för den av mig förordade utredningen, som bör bedrivas så skyndsamt, att förslag i ämnet kan föreläggas 1944 års riksdag.

För att verksamheten vid småskoleseminariet i Strängnäs skall kunna återupptagas i full utsträckning utan att undervisningslokaler förhyras, erfordras vissa mindre ombyggnadsarbeten vid seminariet, för vilka arbeten medel tidigare upptagits å beredskapsstat. Arbetena avse inredande i gymnastikbyggnaden av två klassrum och framgå närmare av en den 31 augusti 1940 dagtecknad ritning med tillhörande beskrivning. Kostnaderna för byggnadsarbetena ha beräknats till 3,000 kronor. Nämnda belopp torde böra äskas såsom investeringsanslag å kapitalbudgeten under statens allmänna fastighetsfond.

Utskottet.

Utskottet, som i särskilt utlåtande denna dag uttalat sig beträffande läroverkets i Haparanda organisation, vill här framhålla, att alldeles särskilda skäl voro bestämmande för statsmakterna vid deras år 1935 fattade beslut om upprättande av ett högre allmänt läroverk i Haparanda. Det var bland annat de speciella behoven av olika utbildningsmöjligheter inom rikets nordligaste gränsområden, som betingade denna inställning. Dessa behov äro alltjämt framträdande och motivera läroverkets förläggning till en kommun, vilken av olika skäl saknar möjligheter att i full utsträckning påtaga sig de ekonomiska förpliktelser som enligt gällande regler pläga åvila läroverkskommuner. Liknande skäl voro för statsmakterna avgörande, då beslut fattades om förläggandet av ett småskoleseminarium till denna bygd, och hava fortfarande gjort sig gällande, då fråga tid efter annan uppkommit om seminariets förflyttning till Luleå. Med den inställning till dessa särskilda gränsortsfrågor, som statsmakterna sålunda intagit, synes det emellertid ofrånkomligt, att staten påtager sig förpliktelsen att sörja för läroverkets lokalbehov och tillse att seminariet erhåller ändamålsenliga lokaler. Genom besök på platsen har utskottet konstaterat, att läroverksbyggnaden är otillräcklig för sitt nuvarande ändamål samt att de provisoriska undervisningslokaler som anlitas äro tränga och delvis av ohygienisk beskaffenhet. Även gymnastiklokaler äro mycket bristfälliga.

De av seminariet nu disponerade lokalerna fann utskottet synnerligen undermåliga. En lösning av dessa undervisningsanstalters lokalfrågor kan därför enligt utskottets mening icke längre skjutas på framtiden, utan åtgärder synas nu böra vidtagas för avhjälpan av de föreliggande olägenheterna. Emot det av departementschefen tillstyrkta byggnadsförslaget beträffande läroverket har utskottet icke funnit anledning till erinran. Vad seminariet beträffar är utskottet ense med departementschefen om att seminariet, sedan det nya läroverkshuset färdigställts, provisoriskt bör kunna inrymmas i de nuvarande läroverkslokaler. I likhet med departementschefen anser utskottet emellertid seminariets förlägningsfråga böra bliva föremål för fortsatt utredning, varvid synes böra övervägas att med de nuvarande läroverkslokaler såsom stomme slutgiltigt lösa nämnda spörsmål. Uppenbart är emellertid, att den nuvarande gymnastikbyggnaden på grund av det bristfälliga skick, vari den befinner sig, snarast kräver en ombyggnad.

I detta sammanhang får utskottet erinra om att till Kungl. Maj:ts prövning föreligger en ansökan från Haparanda skoldistrikt om tillstånd att uppföra ett gymnastikhus, inrymmande jämväl slöjdsal, för folkskolans behov, ävensom om statsbidrag till kostnaderna för byggnadsföretaget. Den totala byggnadskostnaden har beräknats till 115,000 kronor. Enligt utskottets mening torde det böra närmare utredas om icke ombyggnaden av läroverkets nuvarande gymnastiklokaler kan så planläggas, att en gymnastikanläggning kommer till stånd, som samtidigt kan tillgodose såväl seminariets som folkskolans behov. Härigenom borde nämligen en icke oväsentlig besparing för det allmänna kunna ernås.

Utskottet har icke funnit något att erinra mot att de av departementschefen angivna odisponerade medlen tagas i anspråk för utredning rörande byggnadsfrågorna vid småskoleseminariet i Lycksele. Utskottet tillstyrker jämväl, att 3,000 kronor anvisas för nästa budgetår för inredande av två klassrum i gymnastikbyggnaden vid småskoleseminariet i Strängnäs.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) medgiva, att befintlig reservation å de för budgetåren 1938/40 anvisade reservationsanslagen till *Nybyggnad för högre allmänna läroverket i Haparanda* må intill utgången av budgetåret 1944/45 tagas i anspråk för uppförande av nybyggnad för nämnda läroverk i huvudsaklig överensstämmelse med vad av departementschefen förordats;

b) till *Vissa ändringsarbeten vid småskoleseminariet i Strängnäs* för budgetåret 1943/44 å kapitalbudgeten under statens allmänna fastighetsfond anvisa ett investeringsanslag av 3,000 kronor.

Stockholm den 11 maj 1943.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar *Johan Bernhard Johansson, Oscar Olsson, Pauli, Torsten Ström, Sven Larsson, Heiding, Magnusson, Carlström, friherre De Geer, Gustaf Karlsson, Ekströmer* och *Emil Petersson*; samt

från andra kammaren: herrar *Jonsson* i Eskilstuna, *Andersson* i Prästbol, *Danielsson, Isacsson, Hansson* i Rubbestad, *Holmdahl, Andersson* i Malmö, *Andersson* i Södergård, *Mårtensson, Staxäng, Viklund* och fru *Alvén*.